

УДК 351.743:372.8(477)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-6-43>**Вадим ШЕМЧУК,***orcid.org/0000-0001-8873-0443**кандидат педагогічних наук,**начальник науково-дослідного відділу розвитку фізичного виховання,**спеціальної фізичної підготовки і спорту**навчально-дослідного центру проблем фізичного виховання,**спеціальної фізичної підготовки і спорту**Навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій**Національного університету оборони імені Івана Черняхівського**(Київ, Україна) va.shem@ukr.net***Людмила УСТИНОВА,***orcid.org/0000-0002-6582-7231**доктор медичних наук, професор,**начальник кафедри військової токсикології, радіології та медичного захисту**факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації**Української військово-медичної академії**(Київ, Україна) ustinova.umta@gmail.com***Оксана ШЕМЧУК,***orcid.org/0000-0002-0641-0313**старший викладач кафедри військової загальної практики – сімейної медицини**факультету підготовки військових лікарів**Української військово-медичної академії**(Київ, Україна) puziaka11@ukr.net*

ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ РІЗНИХ ІНСТИТУЦІЙ СЕКТОРА БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ В УМОВАХ РАДІАЦІЙНОЇ, ХІМІЧНОЇ ТА БІОЛОГІЧНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

Службово-бойова діяльність (СБД) представників різних інституцій сектора безпеки і оборони України (СБОУ) може відбуватися в екстремальних умовах, зокрема й в умовах радіаційної, хімічної та біологічної (вірусної) небезпеки (РХБН), що потребує від представників «силового блоку» високої професійної підготовленості, достатніх теоретичних знань та сформованих професійних компетентностей. Це забезпечить якісне виконання ними завдань за призначенням у вищезазначених умовах. Результати попереднього аналізу науково-методичної та спеціальної літератури із проблеми формування готовності майбутніх офіцерів до професійної діяльності дозволяють засвідчити, що цій проблемі приділяється значна увага. Проте, незважаючи на вагомий результат наукових пошуків, у дослідженнях провідних учених обраного напрямку наукової розвідки проблема формування готовності майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням в умовах радіаційної, хімічної та біологічної (вірусної) небезпеки в системі професійної освіти з акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки (СФП) ще не стала предметом спеціального наукового теоретичного й емпіричного дослідження.

Головною метою роботи є визначення сутності та структури готовності майбутніх офіцерів різних інституцій сектора безпеки і оборони України до виконання завдань за призначенням в умовах радіаційної, хімічної та біологічної (вірусної) небезпеки з акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки. Під час першого етапу дослідження членами науково-дослідної групи проведено моніторинг науково-методичної та спеціальної літератури в обраному напрямі наукової розвідки. Упродовж другого етапу дослідження нами здійснено визначення сутності та структури готовності майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням в умовах радіаційної, хімічної та біологічної (вірусної) небезпеки з акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки.

Відповідно до мети та завдань дослідження нами визначено сутність та структуру готовності майбутніх офіцерів різних інституцій сектора безпеки і оборони України до виконання завдань за призначенням в умовах радіаційної, хімічної та біологічної (вірусної) небезпеки з акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки – особистісне утворення, яке формується шляхом цілеспрямованого педагогічного впливу на формування в майбутнього офіцера готовності до захисту України, до виконання завдань за призначенням у різних екстремальних умовах службово-бойової діяльності, умовах радіаційної, хімічної та біологічної (вірусної)

небезпеки і забезпечує поєднання ним знань про зміст та структуру військово-професійної діяльності та вимог цієї діяльності до рівня спеціальної фізичної підготовленості і психофізіологічного стану, сформованих прикладних компетентностей військово-професійної діяльності зі сформованими й усвідомленими ним у процесі розвитку можливостями та потребами.

Ключові слова: бойове забезпечення, готовність, екстремальні умови, засоби, майбутні офіцери, професійні компетентності, професійна освіта, спеціальна фізична підготовка, структура, сутнісні характеристики.

Vadym SHEMCHUK,

orcid.org/0000-0001-8873-0443

Candidate of Pedagogical Sciences,

Head of the Research Department for the Development of Physical Education,

Special Physical Training and Sports

of the Training and Research Center for Physical Education, Special Physical Training and Sports

Educational and Scientific Institute of Physical Culture and Sports and Health Technologies

of the National Defence University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskiy

(Kyiv, Ukraine) va.shem@ukr.net

Lyudmyla USTINOVA,

orcid.org/0000-0002-6582-7231

Doctor of Medical Sciences, Professor,

Head of Department of Military Toxicology, Radiology and Medical Protection

of the Faculty of Retraining and Advanced Training

Military Medical Academy of Ukraine

(Kyiv, Ukraine) ustinova.umma@gmail.com

Oksana SHEMCHUK,

orcid.org/0000-0002-0641-0313

Senior Lecturer at the Department of Military General Practice – Family Medicine

of the Faculty of Military Physicians

Military Medical Academy of Ukraine

(Kyiv, Ukraine) puziaka11@ukr.net

PREREQUISITES FOR FORMATION OF READINESS OF FUTURE OFFICERS OF VARIOUS INSTITUTIONS OF THE SECURITY AND DEFENSE SECTOR OF UKRAINE TO PERFORM TASKS AS PURPOSE IN CONDITIONS OF RADIATION, CHEMICAL AND BIOLOGICAL HAZARD

Service and combat activities (SCA) of representatives of various institutions of the security and defense sector of Ukraine (SDSU) can take place in extreme conditions, including conditions of radiation, chemical and biological (viral) danger (RCBD), which requires representatives of the «power bloc» high professional training, sufficient theoretical knowledge and formed professional competencies. This will ensure high-quality performance of their assigned tasks in the above conditions. According to the results of the preliminary analysis of scientific-methodical and special literature on the problem of formation of readiness of future officers for professional activity allow to testify that considerable attention is paid to this problem. However, despite the significant results of scientific research, in the research of leading scientists in the chosen field of scientific intelligence, the problem of forming the readiness of future officers to perform assigned tasks in the RCBD in the system of vocational education with emphasis on special physical training (SPT) has not been the subject of special scientific theoretical and empirical research. The main purpose of the work is to determine the nature and structure of the readiness of future officers of various SDSU institutions to perform assigned tasks in the RCBD with an emphasis on the use of SPT. During the first stage of the research, the members of the research group monitored the scientific-methodical and special literature in the chosen direction of scientific research. During the second stage of the study, we determined the nature and structure of the readiness of future officers to perform assigned tasks in the RCBD with an emphasis on the use of SPT.

In accordance with the purpose and objectives of the study, we have identified the nature and structure of the readiness of future officers of various SDSU institutions to perform assigned tasks in the RCBD with an emphasis on the use of SPT – personal education, which is formed by purposeful pedagogical influence on the formation of the future officer's readiness to defend Ukraine, to perform assigned tasks in various extreme SCA conditions, conditions of RCBD and provides a combination of knowledge about the content and structure of military-professional activities and the requirements of these activities to the level of special physical fitness and psychophysiological condition, formed applied competencies of military-professional activity with the opportunities and needs formed and realized by him in the process of development.

Key words: *combat support, readiness, extreme conditions, means, future officers, professional competencies, professional education, special physical training, structure, essential characteristics.*

Постановка проблеми. Актуальним завданням сьогодення є трансформація й оптимізація різних інституцій сектора безпеки й оборони України за всіма напрямками для їх перетворення на ефективні, функціональні та мобільні «силові структури», які відповідають вимогам українського суспільства та європейським демократичним стандартам, зокрема стандартам НАТО. У цих умовах особливу увагу керівництво держави та її дружніх партнерів зосереджує на практичному спрямуванні фахової підготовки майбутніх офіцерів різних інституцій сектора безпеки й оборони України (далі – СБОУ), засвоєнню ними цінностей демократичного суспільства та високої готовності до виконання завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової діяльності, що підкреслює практичну спрямованість обраного напрямку наукової розвідки.

Службово-бойова діяльність представників різних інституцій СБОУ може відбуватися в екстремальних умовах, зокрема й в умовах радіаційної, хімічної та біологічної (вірусної) небезпеки, що потребує від представників різних інституцій СБОУ високої професійної підготовленості, достатніх теоретичних знань та стійких практичних навичок (сформованих професійних компетентностей), що забезпечить якісне виконання ними завдань за призначенням у вищезазначених умовах.

Зважаючи на результати досліджень провідних учених і практиків: С. Бабака, О. Бондаренка, С. Бочарової, С. Кузніченка, С. Лещені, Н. Маса, С. Полторака, І. Приходька, І. Радванського, О. Самойленко, В. Тробюка, А. Чуха й інших фахівців, у напрямі всебічного забезпечення службово-бойової діяльності, а також опираючись на власний досвід бойових дій, зокрема й в умовах радіаційної, хімічної, біологічної (вірусної) небезпеки, простежується важливість спеціальної фізичної підготовленості представників різних інституцій СБОУ України. Крім цього, важливі розвиток і удосконалення спеціальної фізичної підготовленості, а також прикладних професійних компетентностей майбутніх офіцерів різних інституцій СБОУ (далі – майбутніх офіцерів), необхідних для виконання ними завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової діяльності (далі – СБД), адже в майбутньому, відповідно до своїх функціональних обов'язків, саме вони будуть організовувати навчання підлеглого особового складу в системі професійної підготовки.

Результати попереднього аналізу науково-методичної та спеціальної літератури (моніторинг

низки наукових досліджень) із проблеми формування готовності майбутніх офіцерів до професійної діяльності дозволяють засвідчити, що цій проблемі приділяється значна увага. Зокрема, теоретичні питання професійної освіти майбутніх офіцерів та підвищення ефективності процесу навчання є предметом наукових пошуків провідних учених і практиків: О. Горохівського, О. Діденка, С. Іщенка, С. Кубіцького, І. Машталіра, Ю. Медвідь, Я. Павлова, О. Пехоти, С. Серховця, А. Стадника, Р. Троцького, В. Тюріної, О. Тогочинського, Г. Яворської та інших фахівців зазначеного напрямку.

Проте, незважаючи на вагомий результати наукових пошуків, у дослідженнях зазначених вище учених, а також інших науковців, проблема формування готовності майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням в умовах радіаційної, хімічної та біологічної небезпеки (далі – РХБН) у системі професійної освіти з акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки ще не стала предметом спеціального наукового теоретичного й емпіричного дослідження.

Дослідження організовано відповідно до плану науково-дослідної роботи і дослідно-конструкторських робіт науково-дослідного відділу розвитку фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту навчально-дослідного центру проблем фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій Національного університету оборони імені Івана Черняхівського (2020 р.) та кафедри військової токсикології, радіології та медичного захисту факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації Української військово-медичної академії.

Аналіз досліджень. Моніторинг науково-методичної та спеціальної літератури (моніторинг інтернет-джерел) в обраному напрямі дослідження дозволив нам визначити низку науковців: Л. Боровика, Л. Гребенюка, Я. Зорія, Ю. Лісничної, А. Любаса, О. Луценко, Ю. Корнійчука, С. Кучеренка, А. Маслія, О. Пшеничної, Д. Швеця та інших учених, які у своїх працях окреслили основні аспекти організації системи професійної освіти майбутніх офіцерів. Теоретичні концепції зазначених вище вчених і практиків доцільно врахувати під час конструювання майбутньої педагогічної моделі формування готовності майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням в умовах РХБН з акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки.

Під час подальшого аналізу науково-методичної та спеціальної літератури (інтернет-джерел) нашу увагу привернули такі роботи: (Кузьменко, 2004: 1), (Гутченко та ін., 2014: 2), (Флорін та ін., 2015: 3), (Ісмаїлов, 2015: 4), (Трегубенко та ін., 2020: 5), (Лазебник, Поплавець, 2019: 6), (Шемчук та ін., 2021: 7), а також праці інших учених: В. Віннікова, В. Гаврилюка, А. Гаврися, О. Статінова, А. Слюсаря, В. Казмірчука, Я. Короля, П. Черенцова, у яких розкриваються актуальні питання формування прикладних професійних компетентностей у військовослужбовців різних категорій та вікових груп, необхідних для виконання завдань за призначенням в умовах радіаційної, хімічної та біологічної небезпеки. Уважаємо, що окремі компоненти системи професійної підготовки зазначених вище вчених можна реалізувати під час розроблення майбутніх специфічних педагогічних умов, які сприятимуть формуванню прикладних професійних компетентностей майбутніх офіцерів у системі їхньої професійної освіти.

У наукових працях провідних учених і практиків, як-от: (Бородін, 2009: 8), (Хацаюк та ін., 2019: 9), (Шемчук та ін., 2020: 10), (Хацаюк та ін., 2020: 11), (Шемчук та ін., 2020: 12), інших фахівців: О. Гнидюка, С. Єрьоміна, С. Жембровського, Я. Зорія, А. Кашуби, А. Магльованого, І. Маріонди, А. Мельнікова, О. Моргунова, О. Ольхового, Ю. Таймасова, О. Яреценка, розкриті особливості використання сучасних ефективних педагогічних методик / технологій, які спрямовані на розвиток і удосконалення спеціальної фізичної підготовленості (далі – СФП) майбутніх офіцерів різних інституцій СБОУ. Зазначені вище педагогічні технології забезпечують готовність майбутніх офіцерів різних інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням у різних умовах СБД.

Після узагальнення результатів аналізу науково-методичної та спеціальної літератури нами встановлено, що наявна система формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів потребує науково обґрунтованої трансформації відповідно до вимог сьогодення: стандартів НАТО, наявного бойового досвіду. Крім цього, членами науково-дослідної групи (В. Шемчук, Л. Устінова, О. Хацаюк, О. Шемчук) виявлено відсутність наукових праць, присвячених вирішенню практичної проблеми формування готовності майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням в умовах РХБН з акцентованим використанням засобів СФП, що підкреслює актуальність обраного напрямку наукової розвідки.

Мета статті – визначення сутності та структури готовності майбутніх офіцерів різних інституцій сектора безпеки і оборони України до виконання завдань за призначенням в умовах радіаційної, хімічної та біологічної небезпеки з акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки.

Для досягнення мети дослідження планувався вирішити такі завдання:

– провести аналіз науково-методичної та спеціальної літератури (моніторинг інтернет-джерел) у напрямі організації системи професійної освіти майбутніх офіцерів різних інституцій СБОУ;

– здійснити аналіз спеціальної науково-методичної літератури в напрямі формування прикладних професійних компетентностей, необхідних для виконання завдань за призначенням в умовах РХБН, у військовослужбовців різних категорій та вікових груп,;

– визначити ефективні педагогічні методики (технології) розвитку й удосконалення спеціальної фізичної підготовленості майбутніх офіцерів різних інституцій СБОУ, які забезпечують їхню готовність до виконання завдань у різних умовах СБД.

Виклад основного матеріалу. Дослідження організовано на базі навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій Національного університету оборони імені Івана Черняхівського (упродовж двох етапів).

Під час першого етапу дослідження (січень – травень 2020 р.) членами науково-дослідної групи (далі – НДГ) проведено моніторинг науково-методичної та спеціальної літератури (інтернет-джерел) в обраному напрямі наукової розвідки.

Надалі (другий етап дослідження, червень – грудень 2020 р.) нами здійснено визначення сутності та структури готовності майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням в умовах РХБН з акцентованим використанням засобів СФП. Для досягнення мети дослідження членами НДГ були використані такі методи: абстрагування, аналізу та синтезу, індукції та дедукції, моделювання, ідеалізації, формалізації, сходження від конкретного тощо.

Розглянемо сутність та структуру готовності майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням. «Офіцер» (від латинського *officiarius*) перекладається як службовець і визначається в довідникових матеріалах (Білодід, 1980: 13) як особа командного, начальницького складу відповідних звань чи рангів структурних підрозділів інституцій сектора безпеки й оборони різних

країн. Підготовка майбутніх офіцерів для потреб «силового блоку» України здійснюється з урахуванням функцій, покладених на відповідні підрозділи різних інституцій СБОУ.

За допомогою структурно-логічного аналізу нами встановлено сутність поняття «підготовка». Зазначений термін (Гавриш, 2006: 14) тісно взаємопов'язаний із фаховою освітою та базується на концепції безперервного та системного навчання, збагачує поняття готовності; підготовка до професії розглядається як процес формування готовності до неї, а готовність – як результат професійної підготовки. У свою чергу, «професійна підготовка» (у правоохоронних структурах – «службова підготовка») – це система навчання, яка забезпечує формування необхідних прикладних професійних компетентностей, які потрібні для відповідної службової діяльності, з метою здобуття певної кваліфікації за конкретною професійною спеціалізацією.

Вивчення поглядів науковців щодо змісту поняття «професійна компетентність військовослужбовців» дає підстави для розуміння в нашому дослідженні професійної компетентності майбутніх офіцерів як особистісного утворення, що виявляється в їхній здатності до виконання завдань, що виникають під час СБД в умовах РХБН (екстремальні умови). Уважаємо, що основою здатності до ефективної СБД є єдність теоретичної та практичної готовності до її здійснення.

Отже, готовність є станом готового (довершеного), а «готовий», відповідно до спеціальної довідкової літератури (Білодід, 1980: 15), – це той, хто зробив необхідне приготування до чогонебудь; перебуває у стані, наближеному до чогонебудь; заздалегідь продуманий, складений, підготовлений; набув досвіду, уже склався, досяг високої майстерності. Готовність індивіда до професійної діяльності досліджували вчені: О. Акімов, С. Алексєєва, А. Бєвз, А. Гуменчук,

А. Демченко, Т. Жванія, Т. Кобилянська, О. Кокун, О. Сагач, О. Хутренко й інші фахівці зазначеного напрямку.

Відповідно до «класичних концепцій» педагогічної науки, є декілька підходів у напрямі дослідження проблеми готовності особистості до професійної діяльності:

– креативний (Ю. Демідова, Т. Кобилянська, Л. Кондрашова, М. Бригадир, С. Шандрук, В. Ягупов та інші учені) – готовність до фахової діяльності означає спроможність до творчості, фахову майстерність як творчість;

– персоналістичний (К. Дермельова, М. Лазарєв, Т. Мельничук, М. Москальов, О. Пехота, Г. Руда, В. Свистун та інші фахівці) – готовність до професійної діяльності виражається через відповідні вимоги до особистості фахівця, а також через сукупність його компетентностей;

– культурологічний (О. Будник, Г. Васянович, Ю. Демідов, О. Жирун, Л. Лісіна, Н. Школяр, Т. Чикалова, М. Хатунцев, О. Шевченко й інші вчені та практики) – готовність до професійної діяльності проявляється через рівень сформованості професійної культури;

– змішаний (Н. Антонова, Ю. Галімов, Н. Гатеж, Н. Мойсенюк, С. Мул, Н. Самойлов, В. Таєєва, В. Чепурна, інші провідні фахівці та практики) – поєднання різних педагогічних практик та підходів.

Під час подальшої дослідно-аналітичної роботи нами виявлено низку трактувань поняття «готовність особистості (індивіда) до професійної діяльності» (результати наведено в табл. 1).

Варто зауважити, що СБД майбутніх офіцерів різних інституцій СБОУ порівняно з іншими видами професійної діяльності має специфічні відмінності. Тому вважаємо за доцільне використання поняття «готовність майбутніх офіцерів різних інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням». Крім цього, необхідно підкрес-

Таблиця 1

Трактування поняття «готовність особистості (індивіда) до професійної діяльності»

№ з/п	Прізвище вченого	Визначення поняття «готовність особистості (індивіда) до професійної діяльності»
1.	А. Бєвз	«певний ступінь відповідності змісту і стану психіки, фізичного здоров'я, якостей вимогам діяльності»
2.	Л. Карамушка	«комплекс взаємопов'язаних і взаємозумовлених психологічних якостей, які забезпечують ефективність професійної діяльності»
3.	Г. Коджаспірова	«складна динамічна система, що містить інтелектуальні, емоційні, вольові, мотиваційні сторони психіки»
4.	М. Котик	«стійкі якості індивіда і ситуативного чинника трудового завдання»
5.	Б. Сосновський	«ієрархізована система професійно важливих якостей і властивостей особистості, необхідних і психологічно достатніх для ефективної професійної діяльності»

лити, що багатьма вченими, представленими в табл. 1, а також провідними фахівцями обраного напрямку (Т. Кобилянська, Н. Кавуненко, І. Лапченко, В. Москалець, Р. Сімко, О. Сиротюк та інші) звертається увага на фізичну готовність індивіда до професійної діяльності, але не розкриваються засоби спеціальної фізичної підготовки для її досягнення, що підкреслює своєчасність і актуальність обраного напрямку наукової розвідки. Приклади трактування поняття «готовність майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням» наведено в табл. 2.

Варто також зауважити, що у процесі формування готовності здобувачів вищої освіти до майбутньої професійної діяльності важливу роль відіграє педагогічний вплив (О. Демченко, В. Крутецький, С. Максименко, О. Пелех, Т. Яценко й інші вчені). Крім цього, важливо те, що готовність особистості може бути сформована лише за умови, що вона має чітке уявлення про сутнісні характеристики професійної діяльності, її якості та сформовані компетентності будуть відповідати вимогам даної діяльності (А. Бевз, М. Головань, М. Карпенко, С. Кубіцький, М. Недбай, С. Трубацова, В. Уліч та інші фахівці).

З урахуванням результатів аналізу науково-методичної літератури та моніторингу спеціальних джерел (інтернет-ресурси) відповідно до системно-структурного аналізу сутнісних характеристик обраного напрямку наукової розвідки, пропонуємо таке визначення поняття «готовність

майбутнього офіцера різних інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням в умовах РХБН з акцентованим використанням засобів СФП» – особистісне утворення, яке формується шляхом цілеспрямованого педагогічного впливу на формування в майбутнього офіцера готовності до захисту України, до виконання завдань за призначенням у різних екстремальних умовах службово-бойової діяльності, умовах радіаційної, хімічної, біологічної (вірусної) небезпеки та забезпечує поєднання ним знань про зміст та структуру військово-професійної діяльності та вимог цієї діяльності до рівня спеціальної фізичної підготовленості і психофізіологічного стану, сформованих прикладних компетентностей військово-професійної діяльності зі сформованими й усвідомленими ним у процесі розвитку можливостями та потребами.

Аналіз низки досліджень із проблеми формування готовності майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням у різних умовах СБД (О. Бойко, А. Галімов, Я. Павлов, А. Сіцинський, Р. Троцький, Д. Швець та інші вчені та практики) дозволяє нам виділити в її структурі низку компонентів, які є спільними, а саме:

- мотиваційний (розуміння труднощів СБД та їх подолання, об'єктивне оцінювання своїх можливостей під час управління своїм психічним та фізичним станом);
- функціональний (формування та розвиток необхідних компетентностей, які необхідні для

Таблиця 2

Трактування поняття «готовність майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням»

№ з/п	Прізвище вченого	Визначення поняття «готовність майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням»
1.	О. Бойко	«складне динамічне психічне утворення, що виражає сукупність інтелектуальних, емоційних, мотиваційних, операційно-управлінських і вольових складових частин його психіки в їх співвідношенні із зовнішніми умовами й управлінськими завданнями та включає взаємодію і взаємовплив мотиваційного, емоційно-вольового, орієнтаційно-мобілізаційного, пізнавально-оцінювального, операційно-управлінського й інтелектуального компонентів»
2.	М. Дьяченко	«цілеспрямований вияв особистості, що містить у собі її переконання, погляди, ставлення, мотиви, почуття, вольові й інтелектуальні якості, знання, навички, уміння, настанови, налаштованість на певну поведінку»
3.	М. Недбай	«структурна інтеграція професійно важливих якостей особистості, знань, умінь та навичок щодо загальнонаукових основ сучасної техніки, формування яких відбувається під час навчально-виховного процесу у вищому військовому навчальному закладі»
4.	О. Михайлишин	«особистісне утворення, що передбачає наявність у випускника гностичних, конструктивних, організаторських і комунікативних умінь, що забезпечують подальшу професійну діяльність»
5.	О. Старчук	«професійно-особистісне новоутворення майбутнього військового фахівця, що формується у процесі фізичної підготовки, забезпечує можливість сформувати в майбутніх офіцерів ситуацію успіху і реалізувати її у процесі професійного становлення й самовдосконалення під час військової служби»

виконання завдань за призначенням в умовах РХБН, екстремальних умовах);

– прикладний (забезпечення розвитку прикладних військово-професійних рухових дій і навичок засобами фізичної та спеціальної фізичної підготовки);

– стресостійкий (формування високої психофізичної стійкості майбутніх офіцерів до впливу несприятливих факторів СБД в умовах РХБН та інших екстремальних умовах).

Висновки. Відповідно до теоретико-методологічного аналізу з даної проблематики членами НДГ визначено сутність та структуру готовності майбутніх офіцерів різних інституцій сектора безпеки й оборони України до виконання завдань за призначенням в умовах радіаційної, хімічної та біологічної небезпеки з акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки – особистісне утворення, яке формується шляхом цілеспрямованого педагогічного впливу

на формування в майбутнього офіцера готовності до захисту України, до виконання завдань за призначенням у різних екстремальних умовах службово-бойової діяльності, умовах радіаційної, хімічної, біологічної (вірусної) небезпеки та забезпечує поєднання ним знань про зміст та структуру військово-професійної діяльності та вимог цієї діяльності до рівня спеціальної фізичної підготовленості і психофізіологічного стану, сформованих прикладних компетентностей військово-професійної діяльності зі сформованими й усвідомленими ним у процесі розвитку можливостями та потребами.

Перспективи подальших досліджень в обраному напрямі наукової розвідки передбачають визначення критеріїв та рівнів сформованості готовності майбутніх офіцерів різних інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням в умовах радіаційної, хімічної, біологічної (вірусної) небезпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кузьменко Л. Методика оцінки ефективності системи РХБ захисту та обґрунтування рекомендацій : автореф. дис. ... канд. військ. наук: 20.01.01. Харків, 2004. 23 с.
2. Розвиток засобів маскування дій військ та об'єктів із застосуванням аерозолів / О. Гутченко. *Наука і техніка Повітряних сил України* : збірник наукових праць. Харків, 2014. № 3 (16). С. 154–157.
3. Флорін О., Стародубцев С., Шаповал О. Обґрунтування структури та функцій системи бойової підготовки Національної гвардії України. *Честь і закон* : збірник наукових праць. Харків, 2015. № 4 (55). С. 44–53.
4. Ісмаїлов І., Ісмаїлов А. Основи організації і застосування підрозділів військ РХБ захисту ЗС України під час ліквідації НС НА ПНО. *Науковий збірник Інституту державного управління у сфері цивільного захисту*. Київ, 2015. № 3. С. 67–71.
5. Трегубенко С., Гутченко О., Тіхонов І. Аналіз організації та здійснення радіаційного, хімічного, біологічного захисту підрозділу (частини) у сучасних бойових діях. *Системи озброєння і військова техніка* : збірник наукових праць. Харків, 2015. № 2 (42). С. 176–179.
6. Лазебник С., Поплавець С. Моделі та методика формування раціональної структури системи радіаційного, хімічного, біологічного захисту повітряного командування. *Системи озброєння і військова техніка* : збірник наукових праць. Харків, 2019. № 3 (59). С. 43–47.
7. Формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів до дій в умовах радіаційної, хімічної та біологічної небезпеки / В. Шемчук та ін. *Військова освіта* : збірник наукових праць. Київ, 2021. № 1 (43). С. 180–197.
8. Бородін Ю. Фізична підготовка курсантів у вищих військових навчальних закладах інженерно-операторського профілю : монографія. Київ, 2009. 417 с.
9. Хацаюк О., Любич Р., Оленченко В. Удосконалення військово-професійних навичок військовослужбовців Національної гвардії України в процесі спеціальної фізичної підготовки. *Новий колегіум* : збірник наукових праць. Харків, 2019. № 1. С. 63–69.
10. Педагогічна модель удосконалення спеціальної фізичної підготовленості майбутніх офіцерів засобами службово-прикладних єдиноборств / В. Шемчук. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : збірник наукових праць. Запоріжжя, 2019. Т 2. (71). С. 241–248.
11. Модель формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування заходів фізичного впливу в різних умовах службово-оперативної діяльності / О. Хацаюк. *Інноваційна педагогіка* : збірник наукових праць. Одеса, 2020. № 2 (29). С. 174–178.
12. Використання технічних засобів навчання на початковому етапі формування навичок рукопашного бою майбутніх офіцерів / В. Шемчук. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : збірник наукових праць. Запоріжжя, 2020. № 4 (70). С. 217–222.
13. Білодід І. Словник української мови: словник. АН УРСР. Інститут мовознавства. Київ, 1980. Т. 5. С. 816.
14. Гавриш І. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04. Харків, 2006. 579 с.
15. Білодід І. Словник української мови : словник. АН УРСР. Інститут мовознавства. Київ, 1980. Т. 2. С. 148.

REFERENCES

1. Kuzmenko L. F. Metodyka otsinky efektyvnosti systemy RKhB zakhystu ta obgruntuvannya rekomendatsii [Methods for evaluating the effectiveness of the R.C.B. protection system and substantiation of recommendations] : avtoref. dys. ... kand. viisk. nauk (20.01.01) : KhNUPS, 2004. 23 p. [in Ukrainian].
2. Hutchenko O. A., Hutchenko K. S., Tikhonov I. M., Ushmarov P. V. Rozvytok zasobiv maskuvannia dii viisk ta ob'ektiv iz zastosuvanniam aeroliziv [Development of means of masking the actions of troops and objects with the use of aerosols]. *Nauka i tekhnika Povitrianykh syl Ukrainy. Zb. nauk. pr. Nauka i tekhnika Povitrianykh syl Ukrainy. Zb. nauk. pr.*, 2014. № 3 (16). P. 154–157. [in Ukrainian].
3. Florin O. P., Starodubtsev S. O., Shapoval O. M. Obgruntuvannya struktury ta funktsii systemy boiovoi pidgotovky Natsionalnoi hvardii Ukrainy [Substantiation of the structure and functions of the combat training system of the National Guard of Ukraine]. *Chest i zakon. Zb. nauk. pr.*, Kharkiv, 2015. № 4 (55). P. 44–53. [in Ukrainian].
4. Ismailov I., Ismailov A. Osnovy orhanizatsii i zastosuvannia pidrozdiliv viisk RKhB zakhystu ZS Ukrainy pid chas likvidatsii NS NA PNO [Fundamentals of the organization and application of units of the RHB troops of the Armed Forces of Ukraine during the liquidation of the Emergency Situations on the PNO]. *Naukovyi zbirnyk IDUTsZ*, Kyiv, 2015. № 3. P. 67–71. [in Ukrainian].
5. Trehubenko S. S., Hutchenko O. A., Tikhonov I. M. Analiz orhanizatsii ta zdiisnennia radiatsiinoho, khimichnoho, biolohichnoho zakhystu pidrozdilu (chastyny) u suchasnykh boiovykh diiakakh [Analysis of the organization and implementation of radiation, chemical, biological protection of the unit (unit) in modern hostilities]. *Systemy ozbroiennia i viiskova tekhnika. Zb. nauk. pr.*, Kharkiv, 2015. № 2 (42). P. 176–179. [in Ukrainian].
6. Lazebnyk S. V., Poplavets S. I. Modeli ta metodyka formuvannia ratsionalnoi struktury systemy radiatsiinoho, khimichnoho, biolohichnoho zakhystu povitrianoho komanduvannia [Models and methods of formation of rational structure of system of radiation, chemical, biological protection of air command]. *Systemy ozbroiennia i viiskova tekhnika. Zb. nauk. pr.*, Kharkiv, 2019. № 3 (59). P. 43–47. [in Ukrainian].
7. Shemchuk V., Khatsaiuk O., Sokolovskiy V., Kovtunenka A., Mushtatov Yu., Korniienko O. Formuvannia profesiinykh kompetentnosti maibutnikh ofitseriv do dii v umovakh radiatsiinoi, khimichnoi ta biolohichnoi nebezpeky [Formation of professional competencies of future officers to act in conditions of radiation, chemical and biological danger]. *Viiskova osvita. Zb. nauk. pr.*, Kyiv, 2021. № 1 (43). P. 180–197. [in Ukrainian].
8. Borodin Yu. A. Fizychna pidgotovka kursantiv u vyschyykh viiskovykh navchalnykh zakladakh inzhenerno-operatorskoho profilu [Physical training of cadets in higher military educational institutions of engineering and operator profile] : monohrafiia : NPU imeni V. P. Drahomanova, 2009. 417 p. [in Ukrainian].
9. Khatsaiuk O. V., Liubchych R. I., Olenchenko V. V. Udoskonalennia viiskovo-profesiinykh navychok viiskovosluzhbovtiv Natsionalnoi hvardii Ukrainy v protsesi spetsialnoi fizychnoi pidgotovky [Improvement of military-professional skills of servicemen of the National Guard of Ukraine in the process of special physical training]. *Novyi kolehium. Zb. nauk. pr.*, Kharkiv, 2019. № 1. P. 63–69. [in Ukrainian].
10. Shemchuk V. A., Verbyn N. B., Nesterov O. S., Vasylenko M. M., Malakhov Ye. V. Pedagogichna model udoskonalennia spetsialnoi fizychnoi pidgotovlenosti maibutnikh ofitseriv zasobamy sluzhbovo-prykladnykh yedynoborstv [Pedagogical model of improving the special physical fitness of future officers by means of service-applied martial arts]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyschii i zahalnoosvitnii shkolakh. Zb. nauk. pr.*, Zaporizhzhia, 2019. T. 2. (71). P. 241–248. [in Ukrainian].
11. Khatsaiuk O. V., Yelisieieva O. S., Zhukov V. L., Klymenko V. P., Berezhnyi Yu. M. Model formuvannia hotovnosti maibutnikh ofitseriv-pravookhorontsiv do zastosuvannia zakhodiv fizychnoho vplyvu v riznykh umovakh sluzhbovo-operatyvnoi diialnosti [Model of formation of readiness of future law enforcement officers to apply measures of physical influence in different conditions of service and operational activity]. *Innovatsiina pedahohika. Zb. nauk. pr.*, Odesa, 2020. № 2 (29). P. 174–178. [in Ukrainian].
12. Shemchuk V. A., Turchynov A. V., Klymovych V. B., Honcharov Ye. I., Trishchun R. M. Vykorystannia tekhnichnykh zasobiv navchannia na pochatkovomu etapi formuvannia navychok rukopashnogo boiu maibutnikh ofitseriv [The use of technical means of training at the initial stage of formation of hand-to-hand combat skills of future officers]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyschii i zahalnoosvitnii shkolakh. Zb. nauk. pr.*, Zaporizhzhia, 2020. № 4 (70). P. 217–222. [in Ukrainian].
13. Bilodid I. K. Slovyk ukrainskoi movy (tom 5) [Dictionary of the Ukrainian language (volume 5)] : slovyk : AN URSR. Instytut movoznavstva, 1980. 816 p. [in Ukrainian].
14. Havrysh I. V. Teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti [Methods for evaluating the effectiveness of the R.C.B. protection system and substantiation of recommendations] : dys. ... d-ra. ped. nauk (13.00.04) : KhNPU, 2006. 579 p. [in Ukrainian].
15. Bilodid I. K. Slovyk ukrainskoi movy (tom 2) [Dictionary of the Ukrainian language (volume 2)] : slovyk : AN URSR. Instytut movoznavstva, 1980. P. 148. [in Ukrainian].